

Annotation. *Control is one of the last degrees of management; in the same time it is one of the necessary conditions of the effective system of management in general. Speaking about it main functions: planning, organization, motivation and control, we can say that the element of control is present in each of them.*

Key words: *system of management, the resultant of the management's system, the effect of the management's system, management charges, the functions of management, control.*

46

УДК 332.122:379.84

О.О. Мазур, викладач, ПВНЗ «Європейський університет», Кам'янець-Подільська філія

БАГАТОФАКТОРНА ЕКОНОМІЧНА МОДЕЛЬ ВПЛИВУ НА РЕКРЕАЦІЙНУ ГАЛУЗЬ

Конкурентоспроможність підприємств рекреаційної галузі залежить від таких факторів, як природні, людські, інформаційні та фінансові ресурси, якість інфраструктури, технологічні та інноваційні процеси, інвестиційна привабливість та фінансова стійкість, а також соціально-політичний клімат в країні.

Ключові слова: *багатофакторна економічна модель, конкурентоспроможність підприємств, кореляційно-регресійний аналіз, рівень рентабельності, рентабельність послуг, рекреаційна галузь.*

Розвиток рекреаційної галузі залежить від впливу багатьох чинників та закономірностей, аналізуючи які використовують параметри економічних моделей та інші статистичні характеристики, отримані в результаті проведення багатофакторного кореляційно-регресійного аналізу.

В якості результативної ознаки, що певною мірою характеризуватиме конкурентоздатність галузі, можна обрати чистий прибуток від наданих послуг за період 2005-2009 рр.

На конкурентоздатність рекреаційної галузі впливають наступні фактори:

- природні ресурси (їх наявність, обсяги видобутку),
- людські ресурси (кількість, вартість, управління),
- інформаційні ресурси (обсяг та якість науково-технічної інформації),
- фінансові (вартість капіталу та інвестиції),
- інфраструктура (її якість і вартість);
- процеси (технологія, НТП, інновації);
- привабливість (фінансові результати діяльності підприємств галузі);
- соціально-політичний клімат в країні.

Рівень рентабельності галузей знаходиться в прямій залежності від рентабельності об'єднань, підприємств. Чим вище рентабельність об'єднань, підприємств, тим вище рівень рентабельності галузі та всього народного господарства в цілому.

Для розрахунку рентабельності галузей економіки береться загальна сума прибутку, отримана підприємствами, об'єднаннями, іншими господарськими формуваннями, що входять у відповідну галузь економіки.

Рентабельність послуг (Pnp) визначається відношенням прибутку від наданих послуг (Pr) до повної собівартості наданих послуг (C).

Розглянемо рентабельність послуг підприємства ЗАТ "КАРПАТ-КУРОРТБУД" за даними звіту про фінансові результати 2005-2009 років представлена в таблиці 1.

Таблиця 1.

Рентабельність послуг за 2005-2009 рр.

№ п/п	Доход (виручка) від реалізації послуг, тис. грн.	Собівартість реалізованої послуг, тис. грн.	Рентабельність послуг
1	12,793	9,882	1,295
2	9,222	6,754	1,365
3	12,755	10,279	1,241
4	15,812	11,901	1,329
5	16,550	12,386	1,336

Щоб побудувати кореляційно-регресійну модель, проведемо парний кореляційно-регресійний аналіз з метою дослідження ізольованого впливу кожного з вище зазначених факторів на результативну ознаку.

Маємо справу з найпростішим випадком множинної кореляції, тобто лінійну залежність результативної ознаки y (рентабельності) від двох факторних ознак: доходом (виручкою) від реалізації послуг (x_1) та собівартістю наданих послуг (x_2):

$$y_{x_1x_2} = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2,$$

де a_1 , a_2 – коефіцієнти регресії.

Для визначення параметрів a_0 , a_1 , a_2 , треба розв'язати систему із трьох нормальних рівнянь методом найменших квадратів, яка має вигляд:

$$\begin{cases} n \cdot a_0 + a_1 \cdot \sum x_1 + a_2 \cdot \sum x_2 = \sum y; \\ a_0 \cdot \sum x_1 + a_1 \cdot \sum x_1^2 + a_2 \cdot \sum x_1 \cdot x_2 = \sum y \cdot x_1; \\ a_0 \cdot \sum x_2 + a_1 \cdot \sum x_1 \cdot x_2 + a_2 \cdot \sum x_2^2 = \sum y \cdot x_2. \end{cases}$$

Для цього складемо наступну таблицю.

Таблиця 2.

Розрахунок параметрів рівняння регресії

№ п/п	x_1 , тис. грн.	x_2 , тис. грн.	y	$x_1 \cdot y$	$x_2 \cdot y$	$x_1 \cdot x_2$	x_1^2	x_2^2
1	12,793	9,882	1,295	16,56	12,79	126,42	163,66	97,65
2	9,222	6,754	1,365	12,59	9,22	62,29	85,05	45,62
3	12,755	10,279	1,241	15,83	12,76	131,11	162,69	105,66
4	15,812	11,901	1,329	21,01	15,81	188,18	250,02	141,63
5	16,550	12,386	1,336	22,11	16,55	204,99	273,90	153,41
Сума	67,13	51,20	6,57	88,10	67,13	712,98	935,32	543,98

Підставимо в систему отримані результати:

$$\begin{cases} 5 \cdot a_0 + 67,13 \cdot a_1 + 51,20 \cdot a_2 = 6,57; \\ 67,13 \cdot a_0 + 935,98 \cdot a_1 + 712,98 \cdot a_2 = 88,10; \\ 51,20 \cdot a_0 + 88,10 \cdot a_1 + 543,98 \cdot a_2 = 67,13. \end{cases}$$

Розв'язком даної системи є:

$$a_0 = 1,358, a_1 = 0,001, a_2 = -0,004.$$

Таким чином, рівняння регресії, що характеризує залежність рентабельності послуг даного підприємства залежно від доходу від реалізації послуг та собівартості наданих послуг, матиме вигляд:

$$y_{x_1 x_2} = 1,358 + 0,001 \cdot x_1 - 0,004 \cdot x_2.$$

Коефіцієнт $a_1 = 0,001$ в рівнянні регресії показує, що із зростанням доходу від реалізації рівень рентабельності зростає на 0,1 тис. грн.

Коефіцієнт регресії $a_2 = -0,004$ показує, що із зростанням собівартості наданих послуг на 1%, рентабельність зменшується на 4,4 тис. грн.

Розрахуємо коефіцієнт множинної кореляції, скориставшись формулою:

$$R_y(x_1, x_2) = \sqrt{\frac{r_{x_1y}^2 + r_{x_2y}^2 - 2r_{x_1y} \cdot r_{x_2y} \cdot r_{x_1x_2}}{1 - r_{x_1x_2}^2}},$$

де r – парні коефіцієнти кореляції, які обчислюються за формулами:

$$r_{x_1y} = \frac{\overline{x_1y} - \bar{x}_1 \cdot \bar{y}}{\sigma_{x_1} \cdot \sigma_y}, \quad r_{x_2y} = \frac{\overline{x_2y} - \bar{x}_2 \cdot \bar{y}}{\sigma_{x_2} \cdot \sigma_y}, \quad r_{x_1x_2} = \frac{\overline{x_1x_2} - \bar{x}_1 \cdot \bar{x}_2}{\sigma_{x_1} \cdot \sigma_{x_2}}.$$

σ – середні квадратичні відхилення:

$$\sigma_{x_1} = \sqrt{\frac{\sum (x_1 - \bar{x}_1)^2}{n}}; \quad \sigma_{x_2} = \sqrt{\frac{\sum (x_2 - \bar{x}_2)^2}{n}}; \quad \sigma_y = \sqrt{\frac{\sum (y - \bar{y})^2}{n}}.$$

$$\text{Відповідно } \bar{y} = \frac{\sum y}{n} = \frac{6,57}{5} = 1,31;$$

$$\bar{x}_1 = \frac{\sum x_1}{n} = \frac{67,13}{5} = 13,43;$$

$$\bar{x}_2 = \frac{\sum x_2}{n} = \frac{51,20}{5} = 10,24;$$

$$\overline{x_1y} = \frac{\sum (x_1 \cdot y)}{n} = \frac{88,10}{5} = 17,62;$$

$$\overline{x_2y} = \frac{\sum (x_2 \cdot y)}{n} = \frac{67,13}{5} = 13,43;$$

$$\overline{x_1x_2} = \frac{\sum (x_1 \cdot x_2)}{n} = \frac{712,98}{5} = 142,60.$$

Скориставшись даними таблиці 2 і даними обчисленнями, складемо наступну таблицю.

Таблиця 3.

Розрахунки коефіцієнта множинної кореляції

№ п/п	$y - \bar{y}$	$(y - \bar{y})^2$	$x_1 - \bar{x}_1$	$(x_1 - \bar{x}_1)^2$	$x_2 - \bar{x}_2$	$(x_2 - \bar{x}_2)^2$
1	-0,019	0,0003	-0,633	0,40	-0,36	0,13
2	0,052	0,0027	-4,204	17,68	-3,49	12,15
3	-0,072	0,0052	-0,671	0,45	0,04	0,00
4	0,015	0,0002	2,386	5,69	1,66	2,76
5	0,023	0,0005	3,124	9,76	2,15	4,60
сума		0,0090		33,9769		19,6461

$$\text{Отже, } \sigma_{x_1} = \sqrt{\frac{33,9769}{5}} = 2,607, \quad \sigma_{x_2} = \sqrt{\frac{19,6461}{5}} = 1,982,$$

$$\sigma_y = \sqrt{\frac{0,0090}{5}} = 0,042.$$

Звідси

$$r_{x_1 y} = \frac{17,62 - 13,43 \cdot 1,31}{2,607 \cdot 0,042} = 0,247;$$

$$r_{x_2 y} = \frac{13,43 - 10,24 \cdot 1,31}{1,982 \cdot 0,042} = 0,188;$$

$$r_{x_1 x_2} = \frac{142,6 - 13,43 \cdot 10,24}{2,607 \cdot 1,982} = 0,983.$$

Тоді коефіцієнт множинної кореляції:

$$R_y(x_1, x_2) = \sqrt{\frac{0,247^2 + 0,188^2 - 2 \cdot 0,247 \cdot 0,188 \cdot 0,983}{1 - 0,983^2}} = 0,38.$$

Розвиток рекреаційних підприємств знаходиться в прямій залежності від рентабельності об'єднань, підприємств. Чим вище рентабельність об'єднань, підприємств, тим вище рівень рентабельності галузі та всього народного господарства в цілому.

Таким чином, рентабельність галузі розраховується, як загальна сума прибутку, отримана підприємствами, об'єднаннями, іншими госпрозрахунковими формуваннями, що входять у відповідну галузь економіки. При розроб-

ці кореляційно-регресійної моделі проведено парний кореляційно-регресійний аналіз і доведено вплив кожного з вище зазначених факторів на дохід від реалізації послуг та їх собівартість.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз. – Житомир: ПП “Рута”, 2003р. – 689 с.
2. Запасна, Л. С. Чинники формування ринкової вартості корпорації / Л. С. Запасна // III Міжнар. наук.-практ. конф. студ., асп. і молод. науковців, 2006 р., 18-19 трав., Луцьк: [тези доп.]. – Луцьк: Вежа, 2006. – Т. 1. – 468с.
3. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. –К.: Знання. – 2000. – С. 378.
4. Лапішко М.П. Основи фінансово-статистичного аналізу економічних процесів. – Львів: Світ, 1999. – С. 146.
5. Ремньова Л. М. Фінансовий менеджмент як фактор економічного зростання // Фінанси України. – 2002. – №11. – С. 32-40.

Annotation. *The competitiveness of enterprises of recreation industry depends on such factors, as natural, human, informative and financial resources, quality of infrastructure, technological and innovative processes, investment attractiveness and financial firmness, and also socio-political climate in a country.*

Key words: *multivariable economic model, competitiveness of enterprises, cross-correlation regressive analysis, level of profitability, profitability of services, recreation industry.*

47

УДК 657.1:346.12

О.В. Пустяк, асистент, ПНТУ імені Юрія
Кондратюка, м. Полтава

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті досліджуються проблемні питання визначення мінімального розміру та обов'язковості фіксації статутного капіталу юридичних осіб, суб'єктів комунальної власності.

Ключові слова: *унітарне підприємство, статутний капітал, засновники, комунальна власність, державна реєстрація, статут.*

Постановка проблеми. Потреба встановлення мінімального розміру статутного капіталу обумовлена реалізацією його основних функцій: гаранта продовження діяльності та забезпечення інтересів кредиторів. Діючим законодавством чітко зафіксовано перелік юридичних осіб, для яких встановлено